

ТАҚРИЗИ

Муқарризи расмӣ ба кори диссертатсионии Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим дар мавзуи “Шароитҳои педагогии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаи таҳсилоти иловагӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика, ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ – иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи умумӣ ва худшиносӣ) пешниҳод шудааст

Мазмуну мундариҷаи диссертатсияи Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим дар мавзуи “Шароитҳои педагогии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаи таҳсилоти иловагӣ” ба шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.05 – Назария, методика, ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ – иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи умумӣ ва худшиносӣ) мутобиқат дорад.

Мубрам будани мавзуи диссертатсия. Мубрамии мавзуи таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки масъалаи таҳқиқнамудаи Раҳимӣ Комил яке аз мавзӯҳои ҳалталабе мебошад, ки масъалаи мубрами рӯз - омӯзиши шароитҳои педагогӣ, ки барои ташаккули самараноки салоҳиятҳои эҷодии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти иловагии Ҷумҳурии Тоҷикистон заруранд, бахшида шудааст. Ин мавзӯ аҳамияти эҷоди муҳити мусоиди таълимиро таъкид менамояд, ки ба рушди қобилиятҳои эҷодии кӯдакон ва наврасон мусоидат карда, яке аз ҳадафҳои афзалиятноки низоми маорифи кишвар маҳсуб меёбад.

Аз ин нуқтаи назар, унвонҷӯй мавзуи бисёр муҳимро барои таҳқиқ интихоб кардааст Ҳангоми иҷрои вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ дар амал собит гардид, ки яке аз унсурҳои муҳими таъсиргузор, ки дар ташаккулёбии хонандагон ҳамчун мутахассисони оянда нақши бориз дорад, ин фаро гирифта шудани онҳо ба таҳсилоти иловагӣ мебошад. Аз ин лиҳоз, метавон хулоса намуд, ки муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ бо фароҳам овардани заминаҳои муосид дар ташаккулёбӣ ва рушди салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон саҳми беандоза калон доранд. Дар таҳқиқот чанбаҳои назариявӣ ва амалӣ оид ба масъалаи мазкур мавриди омӯзиш қарор дода шудааст.

Ҳадаф аз андешаҳои дар боло ироашуда аз он шаҳодат медиҳанд, ки мавзуи барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интихобнамудаи докталаб Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим дар шароити муосир бениҳоят мубраму муҳим ва дорои аҳамияти махсуси назариявӣю амалӣ буда, он бо дарназардошти талаботи замони муосир тавсияҳои илмӣ – амалӣ пешниҳод шудааст.

Эҷодкорӣ муҳимтарин хусусияти муҳити таълимии муассисаи таҳсилоти иловагӣ буда, дар он синтези соҳаҳои фаъолият ва муошират дар фазои худшиносӣ, ки ба завқи кӯдакон мутобиқ гардонида шуда, ба манфиатҳо ва талаботҳои иҷтимоӣ: суръат, сатҳ, ҳаҷми дарк, азхудкунии дониш, малака, тарзи тафаккур ва раванди зарурии эҷодии кӯдакон асос ёфтаанд, боиси самаранокии фаъолияти эҷодӣ мегарданд.

Қобилиятҳо бошанд тавассути ташаккули салоҳиятҳо, ки ба кӯдак имкони мустақил буданро бо роҳи эҳтиром гузоштан ба андешаи фардӣ ва имкони иброи ақидаву истифода намудани потенциали зеҳнӣ-ҷисмонии шахсӣ фароҳам оварда, метавонанд ба таври назаррас ошкор ва рушд дода шаванд.

Зеро салоҳиятҳои эҷодӣ маҷмуи сифатҳои бисёрҷонибаи шахсият буда, маҷмуи донишҳо, малакаҳо, сифатҳои шахсӣ, таҷрибаи шахсии зеҳнӣ, эҳсосӣ, ахлоқӣ, ихтиёрӣ ва ғайраҳо дар бар гирифта, бо рушд додани қобилиятҳои эҷодии шахс имкон медиҳад, ки аксари падидаҳои асил ва ғайримуқаррарӣ дар асоси идеяҳои нав ба вуҷуд омада, дар давоми ҳаёт рушд намоянду ба ин васила дар замири шахс муносибати эҷодкоронаро ба ҳаёт ташаккул диҳанд, ба таври мукамал таҳқиқу баррасӣ шудааст.

Ҳамзамон мубрамияти мавзӯи таҳқиқоти анҷомдодаи Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим дар он ифода меёбад, ки он:

- ба талаботи афзояндаи ҷомеаи муосир оид ба рушди тафаккури эҷодӣ дар баробари азхудкунии донишҳои асосӣ ҷавобгӯ мебошад;

- имкониятҳои муассисаҳои таҳсилоти иловагиро барои татбиқи равишҳои чандир ва методҳои инноватсионӣ барои рушди қобилиятҳои эҷодӣ нишон медиҳад;

- ба ташаккули шароитҳои педагогии самарабахш, ки ба рушди салоҳиятҳои эҷодӣ дар хонандагон мусоидат мекунанд, равона шудааст;

- муҳим будани ҳамкорӣ ва фаъолияти якҷояи тамоми ниҳодҳои ҷамъиятӣ, аз қабилӣ муассисаҳои таълимӣ, омӯзгорон, оила ва аҳли ҷомеа дар самти кор бо хонандагони дорои салоҳиятҳои эҷодкорӣ ва дарёфти роҳҳои муассири рушди қобилиятҳои онҳо таъкид менамояд;

- дар амалияи педагогӣ ба таври васеъ ва мукамал истифода намудани захираҳои иттилоотӣ-рақамиро пешбинӣ менамояд.

Дар баробари ин, доғалаб Раҳимӣ Комил дар таҳқиқоти диссертатсионии ҳеш таҳқиқу таҳлили проблемаҳои муҳимро вобаста

мавзуи диссертасия ба нақша гирифта, дар ҳаллу фасли онҳо то андозае комёб гаштааст. Аз ҷумла:

- истифодаи технологияҳо ва усулҳои гуногуни педагогӣ, ки ба рушди салоҳиятҳои эҷодӣ равона шудаанд, бо ворид кардани шаклҳои интерактиви таълим, фаъолиятҳои лоиҳавӣ ва усулҳои мушкilotталаб дар ҷараёни дарсӣ, ки тафаккури эҷодӣ ва қобилияти тавлиди идеяҳо инкишоф медиҳанд;

- ҷорӣ намудани технологияҳои рақамӣ ва иттилоотӣ дар раванди таълим, зеро истифодаи воситаҳои муосири рақамӣ барои эҷоди лоиҳаҳои мултимедиявӣ ва визуализатсияи идеяҳо имкониятҳои иловагӣ барои худифшории эҷодӣ фароҳам меорад ва роҳҳои нави рушди тафаккури эҷодиро фароҳам месозад;

- омодагии касбии омӯзгорон барои кор бо салоҳиятҳои эҷодӣ ва баланд бардоштани донишу малакаҳои онҳо дар соҳаи рушди эҷодкорӣ, аз ҷумла омӯзиши мунтазами онҳо бо методикаҳо ва воситаҳои муосир барои ҳавасманд кардани тафаккури эҷодӣ дар кӯдакон;

- шароити ҳамкорӣ ва ҳамдигарфаҳмии хонандагон дар гурӯҳҳо ташкил карда шавад, зеро қори дастаҷамъона ва фаъолиятҳои эҷодии гурӯҳӣ ба тавсеаи қобилияти тавлиди идеяҳо, мубодилаи таҷриба ва ҳалли мушкilot мусоидат мекунад ва ҳамзамон тафаккури эҷодиро рушд медиҳад.

Бинобар ин, бо боварӣ метавон гуфт, ки таҳқиқоти доғалабро ниҳоят мубрам, саривақтӣ арзёбӣ кунем. Зеро аз ҷониби муаллиф модели самараноки таълимиву тарбиявӣ ҷиҳати ташаккул ва рушди салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ дар натиҷаи гузаронидани корҳои илмиву таҳқиқотии зиёд коркард, таҳия ва аз озмоиши педагогӣ бомуваффақият гузаронида шуд. Қисмати таҷрибавии таҳқиқот ташкил ва гузаронида шуда, натиҷаҳои он имкон доданд, ки динамикаи ташаккули салоҳиятҳои эҷодӣ дар хонандагон ошкор гардад. Илова бар ин, натиҷаҳои таҳқиқот мавриди таҳлил қарор гирифта, дар асоси онҳо хулоса ва тавсияҳо таҳия шуданд, ки ба баланд бардоштани самаранокии фаъолияти омӯзгорон дар рушди салоҳиятҳои эҷодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ нигаронида шудаанд.

Дар аҷаи навгонии натиҷаҳои дар диссертасия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҷимоя пешниҳод мешаванд:

Арзёбии натиҷаҳои диссертасия ва таҳқиқоти таҷрибавӣ-озмоиши баргузорнамудаи Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим, ҳамчунин хулосаву тавсияҳои методии коркард ва манзурнамудаи ӯ бозгӯи онанд, ки муаллиф ба

мақсад ноил шуда, вазифаҳои дар назди таҳқиқот гузошташударо ҳаллу фасл кардааст ва дар натиҷа фарзияи илмии пешниҳодкардааш дар амал тасдиқи худро пайдо кардааст.

Навгонии илмии таҳқиқот асоси илмиву воқеӣ дошта, баҳсбарангез нестанд. Зеро таҳлилу баррасии таҳқиқоти диссертатсионӣ, натиҷаи корҳои озмоишӣ, хулосаи бобҳо, хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳои методии пешниҳодшуда собит месозанд, ки дар воқеъ аз ҷониби муаллиф:

- модели баҳодиҳии рушди салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон, ки омилҳои сифатӣ ва миқдориро дар бар гирифта, усулҳои хударзёбӣ, мушоҳида ва арзёбиҳои ташхисиро истифода мебарад, муайян ва асоснок гардид;

- бори аввал методикаи ташкили шароити ҳамкорӣ ва ҳамдигарфаҳмии хонандагон дар қори гурӯҳӣ пешниҳод шудааст, ки на танҳо ба рушди қобилияти тавлиди идеяҳо ва мубодилаи таҷрибаҳо мусоидат мекунад, балки тафаккури эҷодиро тавассути фаъолияти дастаҷамъона фаъол месозад;

- зарурати дастгирии мунтазами дастовардҳои эҷодии хонандагон тавассути шаклҳои гуногуни эътирофи ҷамъиятӣ (озмунҳо, намоишгоҳҳо, лоиҳаҳо) асоснок карда шудааст, ки ин ба тақвияти ҳавасмандии онҳо барои худтакмилдиҳӣ ва нишон додани ташаббус мусоидат мекунад;

- бори аввал концепсияи чандирии барномаҳо ва нақшаҳои таълимӣ пешниҳод шудааст, ки имконияти мутобиқ кардани раванди таълимро ба тағйирёбии манфиатҳо ва талаботи хонандагон фароҳам меорад ва ба ин васила равиши эҷодиро дар омӯзиш дастгирӣ намуда, шароитҳои рушди ҳамаҷонибаи онҳо таъмин карда мешавад;

- усулҳои инноватсионии таълим, такмили маҳорати касбии омӯзгорон ва ташкили фазои мусоиди таълимӣ ҳамчун муҳияти ягонаи ташаккули салоҳияти эҷодкории хонандагон таҳлил карда шудааст.

Нуқтаҳои илмии зерини аз ҷониби муаллифи таҳқиқот ба ҳимоя пешниҳодшуда натиҷаҳои дар раванди таҳқиқот бадастомадаро барои баррасӣ муаррифӣ карда, мундариҷа ва муҳтавои мантиқии таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос мекунанд:

- муқаррар карда шуд, ки яке аз роҳҳои самаранок ташхис намудани салоҳиятҳои эҷодкории кӯдакону наврасон ин баргузор намудани озмуну мусобикаҳои гуногуни илмиву эҷодӣ, фанӣ, варзишӣ ва ҳунарий ба ҳисоб меравад;

- муайян ва аз ҷиҳати назариявӣ асоснок карда шуд, ки шароитҳои калидӣ барои ташаккули салоҳиятҳои эҷодӣ аз муҳити ҳавасмандкунандаи таълимӣ, инфиродикунони раванди таълим, истифодаи технологияҳои муосири педагогӣ ва воситаҳои рақамӣ, инчунин ҳамкориҳои фаъол дар гурӯҳҳо иборатанд;

- муайян карда шуд, ки ташаккули салоҳиятҳои эҷодӣ дар шароити кори дастаҷамъона, ки дар он хонандагон дар гурӯҳҳои хурд ҳамкорӣ мекунанд ва ташаббус ва худмустақилии шахсӣ дастгирӣ меёбанд, самараноктар сурат мегирад;

- усулҳо ва шаклҳои нави кор бо хонандагон таҳия ва санчида шуданд, ки эҷоди вазъиятҳои, ки ҳалли масъалаҳои ғайристандартиро дар машғулиятҳои иловагӣ ва баргузориҳои чорабинӣҳои фарҳангиву бадеӣ талаб мекунанд;

- муайян шуд, ки сифати касбӣ ва шахсии омӯзгор, аз ҷумла омодагии ӯ ба навоариҳо, дастгирӣ ташаббусҳои эҷодӣ ва малакаи ташкил кардани муҳити эҷодӣ, омилҳои калидӣ дар рушди муваффақонаи эҷодкорӣ хонандагон мебошанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда:

Аҳамияти ин таҳқиқот исбот намуд, ки муҳити созгори таълимии муассисаи таҳсилоти иловагии кӯдакон ва баргузориҳои чорабинӣҳои эҷодиву бадеӣ дар ин муассисаҳо муҳимтарин омилҳои рушди салоҳияти эҷодкорӣ хонандагон буда, барои ҳавасмандгардонии эҷодкорӣ ва навоарӣ дар байни хонандагон мусоидат менамояд. Хулосаи таҳқиқоти илмӣ ва гузаронидани корҳои озмоишӣ дар самти ташаккул ва рушди салоҳиятҳои эҷодкорӣ хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ имкон дод, ки нуктаҳои зеринро муайян намояд:

1. Аҳамияти салоҳиятҳои эҷодӣ. Таҳқиқот аҳамияти баланд доштани ташаккули салоҳиятҳои эҷодкорӣ хонандагонро дар заминаи таҳсилоти муосир тасдиқ кард. Эҷодкорӣ омилҳои асосии рушди шахсӣ, мутобикшавии бомуваффақияти иҷтимоӣ ва касбӣ дар ҷаҳони босуръат мебошад, ки дар он тағйироти босуръати технологӣ ва иҷтимоӣ баргарӣ доранд ва эҷодкорӣ ба як маҳорати зарурӣ барои мутобикшавӣ ва фаъолияти муваффақ табдил ёфтааст.

2. Нақши таҳсилоти иловагӣ. Таҳсилоти иловагӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба туфайли чандирӣ, тавачҷух ба манфиатҳои инфиродии хонандагон ва имкониятҳои татбиқи равишҳои инноватсионии педагогӣ барои рушди салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон муҳити муассир ба ҳисоб меравад. Ин барои рушди салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон муҳити мусоид фароҳам меорад, зеро хонандагон метавонанд ба навъи фаъолияти машғул шаванд, ки воқеан ба онҳо тавачҷух доранд.

3. Ҳамкории муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ бо муассисаҳои таҳсилоти миёна. Чунин ҳамкорӣ ҳамчун низоми ягонаи таълимӣ тавассути ташкил кардани шароити педагогии пурра гардодани мазмуни таълими якдигар амалӣ мегардад. Дар асоси ин ҳамкорӣ хонандагони дорои қобилиятҳои эҷодӣ дарёфт гардида, барои ташаккул ёфтани рушд додани салоҳиятҳои эҷодкорӣ ба муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ сафарбар карда мешаванд.

4. Самаранокии усулҳои педагогӣ. Дар қори илмӣ таҳқиқ ва тасдиқ карда шуд, ки истифодаи усулҳои инноватсионӣ, ба монанди қори лоиҳавӣ ва усулҳои бозӣ, ба рушди тафаккури эҷодии хонандагон мусоидат мекунад. Ин усулҳо иштироқи фаъолони хонандагонро ҳавасманд мекунад, рушди малақаҳои тафаккури интиқодиро дастгирӣ мекунад ва ба хонандагон имкон медиҳанд, ки донишҳои андӯхтаи худро дар ҳолатҳои воқеӣ амалан истифода бурда тавонанд:

Яке аз самтҳои хуби таҳқиқоти диссертатсионии мазкур дар он аст, ки муаллифи рисола қорҳои илмии муаллифони ватанию қоричӣ оид ба масъалаи таҳқиқшаванда, маводи таърихӣ ва асарҳои педагогҳои ватанӣ, таҷрибаи қамъбастшудаи пешқадами педагогӣ ва таҷрибаи бисёрсолаи шахсӣ дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ ташкил медиҳанд.

Бояд зикр кард, ки мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ аз лиҳози назариявӣ ва амалӣ то ба имрӯз ба қадри қофӣ аз қониби олимони соҳаи педагогикаи тоҷик мавриди таҳқиқ қарор нагирифта, вобаста ба ин муҳаққик дар ин қода қори илмӣ-таҳқиқотии шоёнро, шогирдона бошад ҳам, ба анҷом расонидааст. Таҳқиқот нишон дод, ки шинохти хонандаи дорои қобилиятҳои эҷодии ошқор ва нуҳуфта ва мониторинги ташаккулёбӣ ва рушди салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон ниёз ба дастгирии психологӣ дорад. Дар ин раванд бар қилофи тасаввуротҳои мавҷуда ташҳиси салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон танҳо вазиқай равоншиносии муассисаи таълимӣ набуда, дар қаробари ӯ омӯзгорони қанни низ дар раванди таълим

бояд корҳои аввалияро дар самти ташхиси кобилиятҳои эҷодии хонандагон гузаронанд ва барои минбаъд таънаққулёбӣ ва рушди он чораандешӣ намоянд.

Аз ин дидгоҳ, унвонҷӯй таҳқиқоти шоёну муҳимеро ба сомон расонидааст, ки дархури ниёзҳои ҷомеаи имрӯза мебошад.

Саҳеҳият ва асоснокии илмии хулосаҳои назариявӣ ва тавсияҳои амалӣ тавассути далелҳои методологии амалияи муқаррарот; мантики илмии асоснокшудаи таҳқиқи масъала; истифодаи васеи сарчашмаҳои илмии муътамад, интихоби методҳое, ки ба мавзӯ, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мувофиқанд, давомнокии корҳои озмоишӣ, таҳлили омории маълумоте, ки дар натиҷаи ҷавобҳои иштирокчиёни таҳқиқот ба даст омадаанд, таъмин карда шудаанд.

Муҳтавои асосии рисола ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ мазмуни асосии таҳқиқотро ифода карда, дар 18 интишороти муаллиф инъикос ёфтаанд, ки аз онҳо 6 номгӯй дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 3 номгӯй дар маҷмуаи маводи конференсияҳои байналмилалӣ ба таъб расидаанд, инъикоси худро ёфтаанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо: Арзиши илмӣ ва амалии таҳқиқот аз навгонии илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот бар меояд, ки нуктаҳои зерин муаррифгари онанд:

- дастгирии мунтазами дастовардҳои эҷодии хонандагон тавассути озмунҳо, намоишгоҳҳо, лоиҳаҳо ва дигар шаклҳои эътирофи ҷамъиятӣ, ки ҳавасмандии хонандагонро барои рушд ва ташаббус нишон додан таъмин мекунад;

- таъмини ҷандирии барномаҳо ва нақшаҳои таълимӣ, ки барномаҳои таълимӣ бояд мутобиқшаванда бошанд, то тавонанд ба тағйирот дар манфиатҳо ва талаботи хонандагон зуд воқуниш нишон диҳанд ва бо ин роҳ равиши эҷодиро дар таълим дастгирӣ кунанд;

- интегратсияи фанҳои эҷодӣ ба барномаҳои асосии таълимӣ, то эҷоди ҷанбаҳои эҷодӣ дар фанҳои анъанавӣ ва ҳамгироии онҳо бо дигар фанҳо тафаккури эҷодиро дар ҳамаи ҷанбаҳои раванди таълим ҳавасманд кунанд;

- эҷоди вазъиятҳое, ки ҳалли масъалаҳои ғайристандартиро тақозо мекунанд, зеро раванди таълим бояд вазифаҳо ва лоиҳаҳоро дар бар гирад, ки аз хонандагон ҳалли эҷодӣ ва ғайриоддии мушкилотро талаб кунанд;

- шароити мунтазами худтаҳлилӣ барои хонандагон фароҳам мешавад, ки ин ба рушди огоҳонаи салоҳиятҳои эҷодӣ мусоидат мекунад, зеро рефлексия ба онҳо дар фаҳмидани қувваҳои худ ва соҳаҳои зарурии рушд кӯмак мерасонад;

- дастгирии фаъолиятҳои таҷрибавӣ ва ҳавасмандкунии озмоишҳо дар самтҳои гуногуни эҷодӣ, ки ба хонандагон дарёфти роҳу усулҳои нави корро осон мекунад ва ба ин васила малакаҳои эҷодии онҳоро рушд медиҳад;

- ташкили раванди таълимӣ бо максуди фароҳам овардани имкони ҳамкории хонандагон бо соҳаҳои гуногуни дониш, ки ин ба ҳамгирии малакаҳо аз фанҳои мухталиф барои тавлиди идеяҳои нав ва ҳалли мушкилот мусоидат мекунад.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ: Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар конференсияҳои илмию амалӣ, мизҳои мудаввар ва семинарҳои илмӣ-методӣ дар Пажухишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, муассисаҳои давлатии «Маркази кӯдакон ва наврасони шаҳри Душанбе», «Таҳсилоти иловагии ноҳияи Шохмансур ва дигар муассисаҳои таълимӣ мухтавои асосии рисола ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ мазмуни асосии таҳқиқотро ифода карда, дар 18 интишороти муаллиф инъикос ёфтаанд, ки аз онҳо 6 номгӯй дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 3 номгӯй дар маҷмуаи маводи конференсияҳои байналмилалӣ ба таърифи расидаанд, инъикоси худро ёфтаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия: Тартиби таҳияи диссертатсия ва автореферат ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии ҷопшуда мувофиқ буда, автореферати диссертатсия мазмуни мухтасари диссертатсияро ифода карда, тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Натиҷаҳои бадастомада, эътимодноқӣ, ҳулосаву тавсияҳо тибқи талаботи Комиссия ва Дастурамал аз ҷиҳати илмию-методӣ асоснок карда шуда, ба миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ, мисол ва ҷадвалҳо таъмин аст.

Диссертатсия тибқи муқаррароти Дастурамал фаҳмо, бо лаҳни равони тоҷикӣ, босаводона навишта шуда, тартиби таҳия, ҷобачоғузори кисмҳои алоҳидаи он, робитаи мантиқӣ ва мутассилӣ ба пуррагӣ риоя карда шудааст. Доир ба ҳар як боб ва умуман ба рисола хулосаҳои возеҳ бароварда шудааст.

Унвонҷӯ дар таҳқиқи рисолаи илмӣ воқеан ҳам заҳмати зиёд кашида, худро ҳамчун як мутахассиси донандаи соҳаи худ муаррифӣ карда тавонистааст. Автореферат низ ба талабот ҷавобгӯ буда, муҳтавои диссертатсияро пурра инъикос менамояд.

Аз ин рӯ, бо боварии том метавон диссертатсияи Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳимро кори илмии баанҷомрасида ва арзиши илмии назариявӣ ва амалидошта ҳисобид.

Эрод ба таҳқиқоти диссертатсионӣ: Дар баробари дастовардҳои муҳими илмиву амалӣ, ки дар боло зикрашон рафт, диссертатсия ва автореферати он аз камбудихо низ ҳолӣ нест, аз он ҷумла:

1. Муаллиф дар таҳқиқоти худ оид ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» аз 27 декабри соли 1993, ки ба он солҳои 1995, 1996 ва 1997 тағйиру иловаҳо ворид шудааст ва муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ дар шакли «Тарбия ва таълими беруназмактабӣ» (моддаи 13) ҳамчун сохтори муайяни низоми маориф зикр шудааст, баён мекунад ҳоло онки 22.07.2013, № 1004 қонуни мазкур дар таҳрири нав қабул шуд, ки моддаи 21 ба муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ ҳамчун сохтори алоҳида бахшида шудааст ва то соли 2024 ба он тағйиру иловаҳои зиёд ворид шудааст. Бинобар ин агар ин нукта дар диссертатсия ҷой дода мешуд боз ҳам сифати амалию назариявии кори илмӣ ҷойгоҳи худро соҳиб мешуд.

2. Азбаски довталаб солиёни зиёд дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ қору фаъолият кардааст бисёр хуб мешуд, ки намунае чанд аз таҷрибаи касбии худ ё ҳамкоронро дар диссертатсия мавриди таҳлилу баррасӣ қарор медод.

3. Дар матни диссертатсия ва автореферати он ғалатҳои имлоӣ, техникаӣ ва грамматикиро дидан мумкин аст, ки ислоҳи онҳо сифати кори илмиро баланд менамояд.

Ҳамзамон бояд афзуд, ки ин камбудихо ба арзиши илмиву амалии диссертатсия ягон таъсир намерасонанд.

ХУЛОСА

1. Диссертатсияи Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим кори ба итмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона дар сатҳи нисбатан хуби илмӣ иҷро карда шудааст.

2. Довталаб ба ҳадафи дар назди таҳқиқоти диссертатсионӣ гузошташуда ноил шуда, вазифаҳои илмии таҳқиқотро ҳаллу фасл кардааст ва фарзияи таҳқиқот тасдиқи худро ёфтааст.

3. Диссертатсияи Комил Маҳмадраҳим дар мавзӯи “Шароитҳои педагогии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаи таҳсилоти иловагӣ” ба шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.05 – Назария, методика, ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ – иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи умумӣ ва худшиносӣ) пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомнома оид ба Шурои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудаанд, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ мебошад.

Муқарризи расмӣ, номзади
илмҳои педагогӣ, директори
МДТ “Литсей барои хонандагони болаёқат
дар шаҳри Душанбе” Асхобиддини Шералӣ

Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯчаи
Майяковский 27/1. Тел: 939999699. E-mail: asompazarov@mail.ru

02.12.2024

Имзои Асхобиддини Шералӣро тасдиқ мекунам.

Нозири шӯъбаи кадрҳои
МДТ «Литсей барои хонандагони
болаёқат дар шаҳри Душанбе»

Гулдарбоғова Ф.